

Waarderingsonderzoek aanvragers 2021-2022

Nederlands Letterenfonds

Waarderingsonderzoek aanvragers 2021-2022

Nederlands Letterenfonds

Rapport

Samenvatting

Algemeen beeld van het fonds

90% vindt het fonds (zeer) professioneel, betrokken, toegankelijk en zichtbaar

90% vindt dat het Letterenfonds bijdraagt aan een rijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in de Nederlandstalige literatuur, aan de verrijking van de Nederlandse literatuur in vertaling en aan de internationale presentatie en promotie.

Communicatie

87% is (zeer) positief over informatievoorziening, website, nieuwsbrief en bekendheid van de subsidieregelingen

De nieuwsbrieven bereiken vrijwel alle aanvragers. De informatie van het fonds is relevant, duidelijk en bovendien effectief: ruim twee derde van de buitenlandse uitgevers zegt op basis van de informatie van het fonds (meer) Nederlandse titels te hebben uitgegeven.

De dienstverlening

(zeer) positief over subsidieregelingen en de professionaliteit, behulpzaamheid en deskundigheid van de medewerkers.

9 van de 10 aanvragers waardeert de betrokkenheid en benaderbaarheid van de medewerkers zeer.

Tijdelijke coronasteun

goed bekend en zeer gewaardeerd

Voor maar liefst 96% van de aanvragers was de steun van groot belang.

Het aanvraagproces

>80% is (zeer) positief over de behandeling, de gevraagde documenten en de hoogte van de bijdrage

76% vindt de moeite die zij moeten doen redelijk voor het ontvangen bedrag. De belangrijkste verbeteringen zijn te behalen bij het digitaal aanvragen, de snelheid van de afhandeling, de motivering van besluiten en duidelijker criteria.

Programma's & activiteiten

breed bekend, gewaardeerd, relevant en compleet

91% van de vertalers vindt het Vertalershuis een belangrijke voorziening.

Grote betrokkenheid

hoge respons (55%)

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
H1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Doelgroep	1
1.3 Methode	2
1.4 Hoge respons	2
H2 Algemeen beeld van het fonds	3
2.1 Kenmerken	3
2.2 Rol en taak	4
2.3 Vernieuwing	5
H3 Communicatie	6
3.1 Communicatiemiddelen Nederlands Letterenfonds	7
3.2 Communicatie Nederlands Letterenfonds	9
3.3 Effect communicatie buitenlandse uitgeverijen	9
H4 De dienstverlening	11
4.1 Subsidieregelingen	12
H5 Tijdelijke coronasteun	14
5.1 Aanvragers tijdelijke coronasteun	15
H6 Het aanvraagproces	18
6.1 Een aanvraag indienen	18
6.2 Hulp bij aanvragen	20
6.3 Het besluit en de verantwoording	20
6.4 De bezwaarprocedure	22
6.5 Tips en aanbevelingen	23
H7 Programma's en activiteiten	25
7.1 Het Vertalershuis	26
H8 Suggesties en aanbevelingen	27
Colofon	29
B1 Gegevens respondenten en representativiteit	30

Dit document (inclusief eventuele bijlagen) is opgesteld door BMC. Deze rapportage is eigendom van het Nederlands Letterenfonds en wordt door hen gepubliceerd.

H1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor u ligt het resultaat van het waarderingsonderzoek onder alle subsidieaanvragers bij het Nederlands Letterenfonds in 2021 en 2022. Het gaat daarbij zowel om aanvragers in een van de reguliere subsidierelingen als om aanvragers van coronasteun. Het onderzoek is uitgevoerd door BMC in opdracht van het Letterenfonds. De aanvragers zijn bevraagd op het algemeen beeld van het fonds, de informatievoorziening en dienstverlening en op het aanvraagproces. Met dit onderzoek wil het fonds zicht krijgen op het eigen functioneren en op kansen voor verbetering.

Daarnaast maakt het Nederlands Letterenfonds – net als de andere Rijkscultuurfondsen – in 2023 deel uit van een visitatietraject. De visitatie dient als toets en beoordeling voor het Ministerie van OCW voor het functioneren van de 'eigen' fondsen die substantiële subsidies ontvangen en verdelen, en daarmee grote invloed uitoefenen op de culturele infrastructuur. De fondsen maken daarvoor een zelfevaluatie, waarvan externe onderzoeken naar de opinie van stakeholders en de waardering van aanvragers een verplicht onderdeel vormen. De onderzoeken geven inzichten in de waardering, dienstverlening en efficiëntie van het fonds en vormen belangrijke input voor de zelfevaluatie die het Nederlands Letterenfonds uitvoert.

1.2 Doelgroep

Met het waarderingsonderzoek worden subsidieaanvragers van 2021 en 2022 gevraagd naar hun oordeel over verschillende aspecten. Het gaat hierbij om een diverse groep aanvragers, bestaande uit zowel individuen als literaire organisaties. In haar algemeenheid is de waardering onder aanvragers die een afwijzing ontvingen lager dan bij aanvragers die een subsidie ontvingen. Dit geldt over de hele linie: van de waardering over de communicatie en dienstverlening tot het aanvraagproces.

Het waarderingsonderzoek is uitgevoerd onder een diverse groep aanvragers uit binnen- en buitenland, bestaande uit zowel individuele makers als literaire organisaties. In dit onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen zeven verschillende groepen subsidieaanvragers: zowel schrijvers/makers als vertalers van literatuur in het Nederlands, literaire uitgeverijen in Nederland, literaire festivals/productiehuizen en organisaties die zich richten op literair-educatieve activiteiten voor jongeren, literaire tijdschriften, geaccrediteerde vertalers uit het Nederlands en buitenlandse uitgevers.

Alhoewel zij de facto geen aanvraag hebben ingediend in 2021 of 2022, zijn ook de vierjarig ondersteunde literaire tijdschriften en literaire festivals/productiehuizen en organisaties die zich richten op literair-educatieve activiteiten voor jongeren in dit onderzoek meegenomen. Zij zijn immers ook belangrijke doelgroepen binnen het werk van het Nederlands Letterenfonds én ontvingen subsidie in 2021 en 2022.

Voor de groep (geaccrediteerde) vertalers uit het Nederlands geldt een bijzondere omstandigheid. Normaliter kunnen zij een beurs aanvragen voor een verblijf in het Vertalershuis Amsterdam. Omdat in de coronajaren reizen onmogelijk was, is deze periode

benut om het Vertalershuis grondig te renoveren. Voor vertalers van Nederlandse literatuur (wereldwijd) ontbrak daardoor in 2021 en 2022 een rechtstreekse aanvraagmogelijkheid. Zij zijn dan ook niet bevraagd op het reguliere aanvraagproces. Wel zijn binnen het geheel van tijdelijke coronasteunmaatregelen ook aanvraagmogelijkheden voor deze groep geopend (in het bijzonder voor het maken van fragmentvertalingen).

In het voorliggende onderzoek zijn alle aanvragers van tijdelijke coronasteun meegenomen. Voor vrijwel alle doelgroepen was er een vorm van coronasteun. Enerzijds bestaat deze groep aanvragers deels uit individuele makers die nog niet in aanmerking komen of kwamen voor een reguliere subsidieregeling van het Nederlands Letterenfonds, bijvoorbeeld doordat zij nog niet gedebuteerd zijn. Anderzijds ontvingen de meerjarig ondersteunde festivals coronasteun op basis van een rekenmethode van het ministerie; omdat zij geen aanvraag konden of hoefden in te dienen (waren vragen over het aanvraagproces niet relevant en), zijn deze festivals niet vertegenwoordigd in de groep coronasteunaanvragers.

1.3 Methode

Het waarderingsonderzoek is in maart 2023 uitgevoerd. Het onderzoek is kwantitatief en uitgevoerd door middel van een online vragenlijst. De Rijkscultuurfondsen hebben gezamenlijk afspraken gemaakt over de hoofdlijnen van dit onderzoek; vervolgens is de vragenlijst opgesteld door BMC en het Nederlands Letterenfonds. Verspreiding van de vragenlijsten vond plaats via een mail van BMC – namens het Nederlands Letterenfonds – aan alle personen en organisaties. Voor de doelgroep ‘buitenlandse uitgevers’ zijn de vragen in het Engels vertaald. De meeste vragen zijn aan alle respondenten gesteld, een aantal vragen is alleen gesteld aan respondenten waarvoor deze van toepassing zijn.

1.4 Hoge respons

De vragenlijsten werden verspreid via een mail van het Nederlands Letterenfonds (verstuurd door BMC) aan alle personen en organisaties die in 2021 en 2022 een aanvraag hebben ingediend: in totaal 2.083¹ personen. Daarvan hebben 1.149 respondenten de vragenlijst ingevuld, waarmee de respons komt op 55%. Deze respons is opvallend hoog: dat getuigt van een grote betrokkenheid, net als het grote aantal positieve opmerkingen. Informatie over de representativiteit van het onderzoek en de verdeling van de respondenten over verschillende doelgroepen is te vinden in bijlage 1.

¹ De vragenlijst is in totaal naar 2.193 personen verstuurd, bij 110 mailadressen kon de mail niet afgeleverd worden.

H2 | Algemeen beeld van het fonds

Allereerst zijn alle respondenten gevraagd naar hun algemene beeld van het Nederlands Letterenfonds: hoe beoordelen ze verschillende kenmerken (zoals transparantie, zichtbaarheid en professionaliteit), de rol en taak van het fonds?

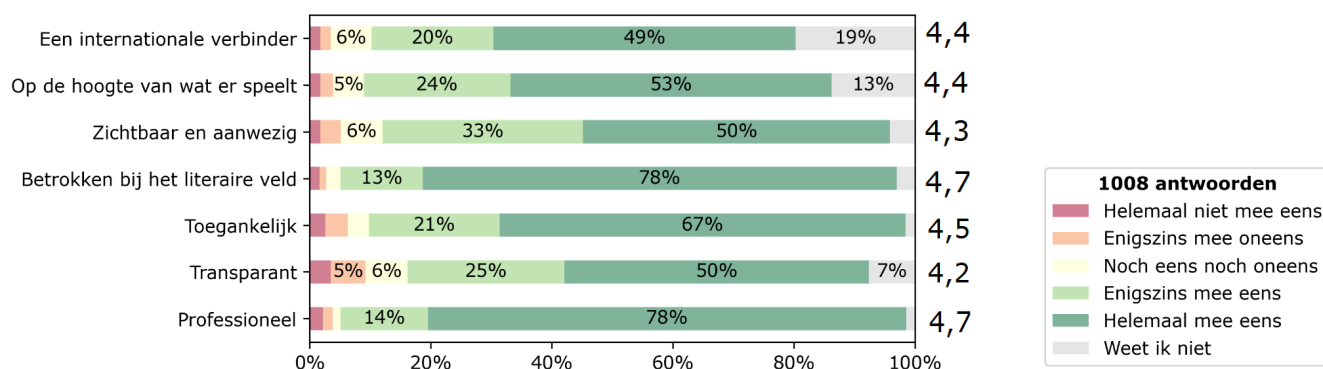
Belangrijkste conclusies

Opvallend is de overwegend (zeer) positieve beoordeling. Zo vindt meer dan driekwart van de respondenten het fonds professioneel, betrokken, toegankelijk en zichtbaar. Maar liefst 90% van de respondenten vindt dat het Nederlands Letterenfonds bijdraagt aan een kwalitatief hoogwaardig aanbod in de Nederlandstalige literatuur. Ook over de bijdrage aan een rijk aanbod, de verrijking van de Nederlandse literatuur in vertaling en de internationale presentatie en promotie van de Nederlandse literatuur is meer dan 80% van de respondenten het (zeer) eens. De bijdrage aan een diverse en inclusieve letterensector en aan fair practice wordt lager gewaardeerd; ook geven meer respondenten bij deze stellingen aan het niet te weten.

2.1 Kenmerken

Om het algemene oordeel over het Nederlands Letterenfonds te toetsen, legden we de respondenten een aantal kenmerken voor:

Figuur 1²: In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken? Het Letterenfonds is...

Respondenten zijn zeer positief over de verschillende kenmerken: het merendeel van de respondenten is het (helemaal) eens met de verschillende stellingen. Ze zijn het meest tevreden over de professionaliteit van het Nederlands Letterenfonds (92% van de respondenten is het (helemaal) eens met deze stelling), de betrokkenheid bij het literaire veld (91%) en de toegankelijkheid (88%) van het fonds. 69% is het (helemaal) eens met de stelling dat het Nederlands Letterenfonds als internationale verbinder fungeert. Dit

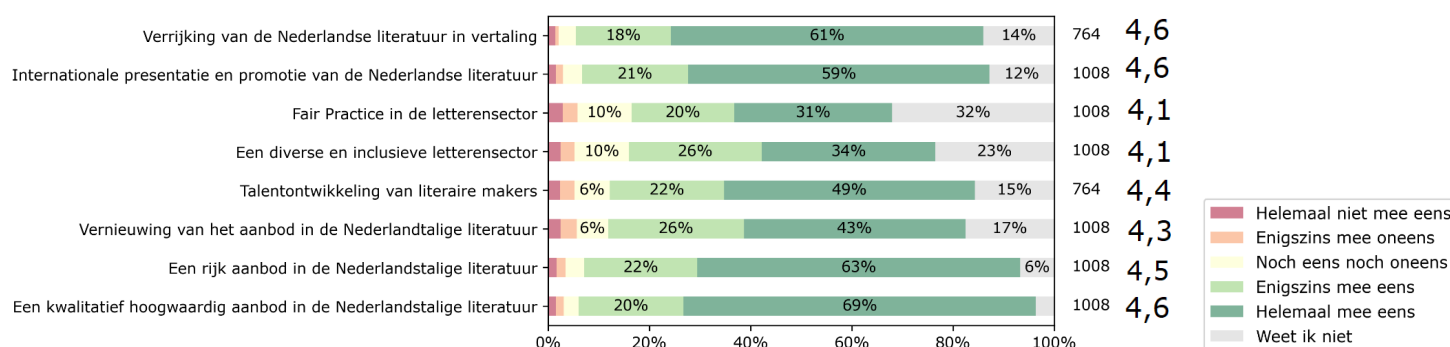
² Het cijfer aan het eind van de regel in de tabellen geeft de score op een vijf puntsschaal weer; dit maakt onderlinge vergelijking makkelijker met eerdere uitkomsten en met andere fondsen.

percentage ligt iets lager dan de overige stellingen, maar dat wordt veroorzaakt doordat 19% – vooral vertalers in het Nederlands (32%), schrijvers (33%) en respondenten van literaire festivals (46%) – op deze stelling ‘weet niet’ heeft ingevuld. Nederlandse organisaties blijken kritischer over de transparantie (19%) dan buitenlandse uitgeverijen (2%) en vertalers uit het Nederlands (7%).

2.2 Rol en taak

Het Nederlands Letterenfonds voert verschillende taken uit en noemt in zijn beleidsplan een aantal ambities over zijn rol in de sector. Met de volgende vraag toetsten we de mening van de aanvragers over deze aspecten.

Figuur 2: In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken? Het Letterenfonds stimuleert of draagt bij aan...

Maar liefst 89% van de respondenten vindt dat het Nederlands Letterenfonds bijdraagt aan een kwalitatief hoogwaardig aanbod in de Nederlandstalige literatuur. Ook over de bijdrage aan een rijk aanbod (85%), de verrijking van de Nederlandse literatuur in vertaling (79%) en de internationale presentatie en promotie van de Nederlandse literatuur (80%) is een groot deel van de respondenten het (zeer) eens. Iets minder dan driekwart van de respondenten vindt dat het fonds bijdraagt aan de talentontwikkeling van literaire makers en aan de vernieuwing van het aanbod in de Nederlandstalige literatuur.

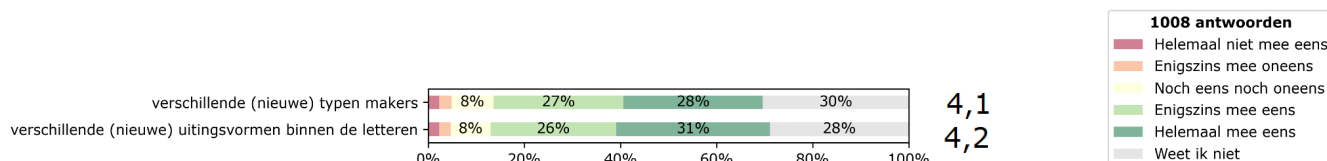
De waardering van de bijdrage aan een diverse en inclusieve letterensector en aan fair practice ligt lager dan bij de andere stellingen. Echter, ook hier is meer dan de helft van de respondenten positief (respectievelijk 60% en 51%). Meer respondenten geven op deze stellingen aan het niet te weten: 23% bij diversiteit en inclusie en 32% bij fair practice. (Vooral individuele makers geven vaak aan dit niet te weten. Dit is verklaarbaar; de Code is vooral gericht op organisaties.) Ook de categorie neutraal wordt vaker gekozen (beide 11%) dan bij andere stellingen. Het aandeel respondenten dat het (helemaal) niet eens is met deze stellingen is overigens, net als bij de overige stellingen, laag (5% en 6%).

Tot slot zijn vertalers uit het Nederlands vaker (heel) positief over de bijdrage van het fonds aan de verrijking van de Nederlandse literatuur in vertaling (91% ten opzichte van 79% gemiddeld), maar zijn ze minder op de hoogte van hoe het Nederlands Letterenfonds talentontwikkeling stimuleert (27% antwoordt ‘weet niet’).

2.3 Vernieuwing

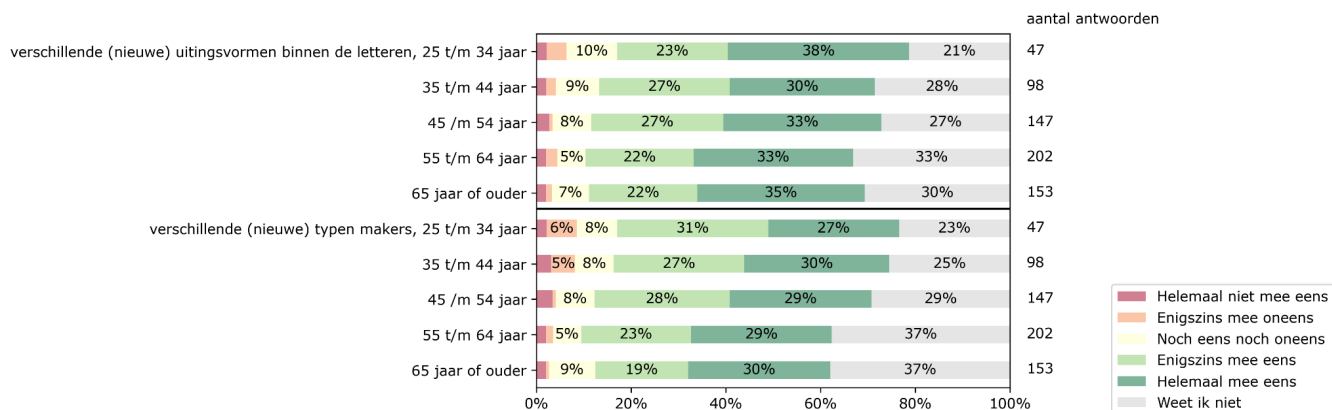
Het Nederlands Letterenfonds noemde verbreding van het domein als een van de speerpunten in het Beleidsplan 2021-2024 en zet subsidieregelingen en programma's in om dit te stimuleren. We vroegen de respondenten naar hun beeld.

Figuur 3: In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken? Het Letterenfonds staat open voor...

Bijna een derde van de aanvragers – vooral vertalers uit het Nederlands – zegt geen zicht te hebben op in hoeverre het fonds open staat voor verschillende (nieuwe) typen makers en uitingsvormen binnen de letteren; ruim de helft van de aanvragers vindt dat het fonds hiervoor open staat. Die percentages verschillen nauwelijks binnen de verschillende leeftijdscategorieën.

Figuur 4: In hoeverre bent u het eens met de volgende uitspraken? Het Letterenfonds stimuleert of draagt bij aan... (gesplitst per leeftijd)

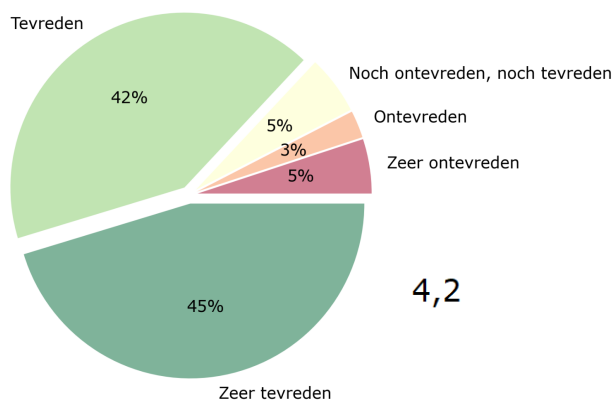
H3 | Communicatie

Voor het fonds is duidelijke communicatie met aanvragers en het literaire veld van groot belang. Daarom hebben we in de enquête een aantal vragen opgenomen over de verschillende communicatiekanalen van het fonds en de informatievoorziening over regelingen, subsidiemogelijkheden en activiteiten.

Belangrijkste conclusies

Maar liefst 87% van de respondenten is (zeer) tevreden over de informatievoorziening door het fonds. E-mail en de website worden daarbij het meest gebruikt. De website wordt bovendien door ruim driekwart van de ondervraagden positief beoordeeld. Deze kan nog wel verbeteren op overzicht en vindbaarheid van informatie. De nieuwsbrief is het meest bekend: ruim 80% van de respondenten kent deze. De bekendheid van (relevante) subsidieregelingen is zeer hoog, net als de tevredenheid over de informatievoorziening. De informatie van het fonds heeft ook direct effect: ruim twee derde van de buitenlandse uitgevers is daardoor meer Nederlandse titels gaan uitgeven.

Figuur 5: Hoe tevreden bent u in het algemeen over de informatievoorziening van het Letterenfonds?

Figuur 6: Gesplitst toegekend/afgewezen

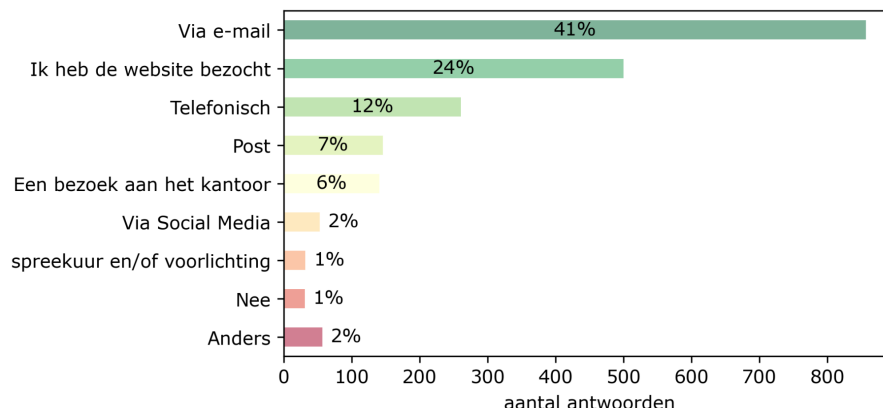

87% van de respondenten is (zeer) tevreden over de informatievoorziening van het fonds. Slechts een klein deel (8%) is hierover (zeer) ontevreden. Respondenten hebben het meest contact gehad via e-mail (41%). Daarna volgen de website (24%), telefoon (12%) en post (7%). 7% van de respondenten heeft een bezoek gebracht aan het kantoor van het fonds. Slechts een klein percentage heeft contact gehad via social media (2%) en via een (online) spreekuur of voorlichting (1%).³ Respondenten bij wie een aanvraag is afgewezen zijn over

³ Spreekuren en voorlichting zijn alleen relevant voor aanvragers uit het binnenland. Spreekuren worden met name voor nieuwe individuele aanvragers georganiseerd. Voorlichting wordt vooral georganiseerd voor studenten (en starters).

het algemeen minder positief over de informatievoorziening van het Nederlands Letterenfonds.

Figuur 7: Heeft u in de afgelopen twee jaar contact gehad/gezocht met het Letterenfonds? Zo ja, hoe?

3.1 Communicatiemiddelen Nederlands Letterenfonds

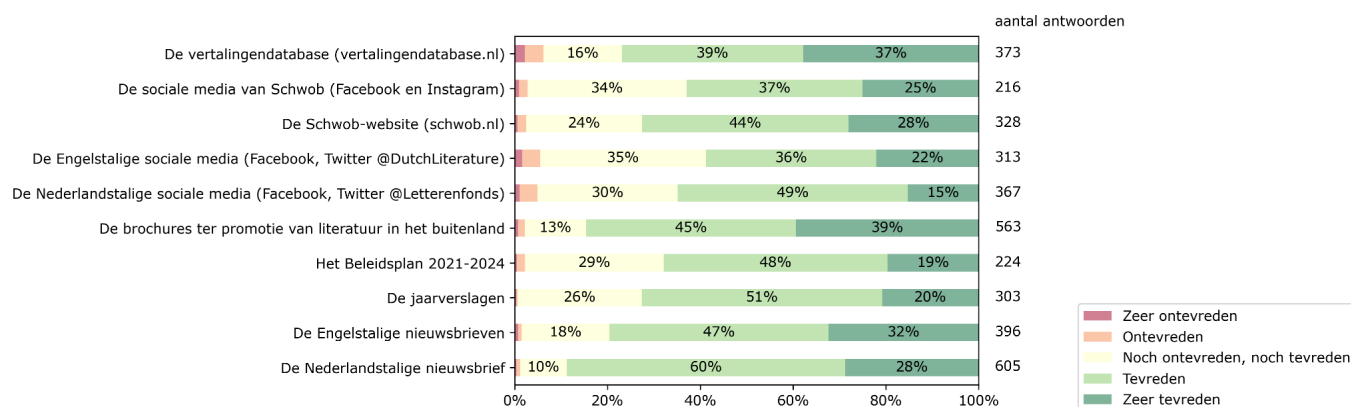
We hebben de respondenten vervolgens gevraagd naar verschillende communicatiemiddelen. Het meest bekend is de Nederlandstalige nieuwsbrief (81%) en daarna de brochures ter promotie van literatuur in het buitenland (57%). De bekendheid verschilt sterk onder de verschillende groepen (zie tabel 1). Zo zijn bijvoorbeeld Engelstalige nieuwsbrieven en brochures ter promotie van de Nederlandse literatuur (logischerwijs) in het buitenland bekender onder buitenlandse uitgeverijen en is 87% van de vertalers uit het Nederlands bekend met de vertalingsdatabase. De respondenten die bekend zijn met een communicatiemiddel, zijn hierover over het algemeen positief.

Tabel 1: % niet bekend met communicatiemiddel, totaal en gesplitst naar relevante doelgroep

Communicatiemiddel	% niet bekend	Communicatiemiddel	% niet bekend
De Nederlandstalige nieuwsbrief	19%	Vertalers uit Nederlands	54%
Doelgroepen in Nederland	22%	De Engelstalige sociale media	68%
Vertalers uit Nederlands	14%	Buitenlandse uitgevers	50%
De Engelstalige nieuwsbrieven	60%	Vertalers uit het Nederlands	69%
Buitenlandse uitgevers	28%	Doelgroepen in Nederland	77%
Vertalers uit het Nederlands	49%	De Schwob-website	56%
De jaarverslagen	59%	Nederlandse uitgeverijen	11%
Nederlandse organisaties	53%	Vertalers in het Nederlands	48%
Nederlandse individuen	61%	Vertalers uit het Nederlands	61%
Het beleidsplan 2021-2024	70%	De sociale media van Schwob	71%
Nederlandse organisaties	56%	Nederlandse uitgeverijen	29%
Nederlandse individuen	72%	Vertalers in het Nederlands	69%

Brochures promotie literatuur buitenland	43%	Vertalers uit het Nederlands	74%
Buitenlandse uitgevers	26%	De vertalingendatabase	50%
Vertalers uit het Nederlands	25%	Nederlandse uitgeverijen	54%
De Nederlandstalige sociale media	51%	Vertalers in het Nederlands	63%
Doelgroepen in Nederland	50%	Vertalers uit het Nederlands	13%

Figuur 8: Hoe tevreden bent u over de volgende communicatiemiddelen van het Letterenfonds?

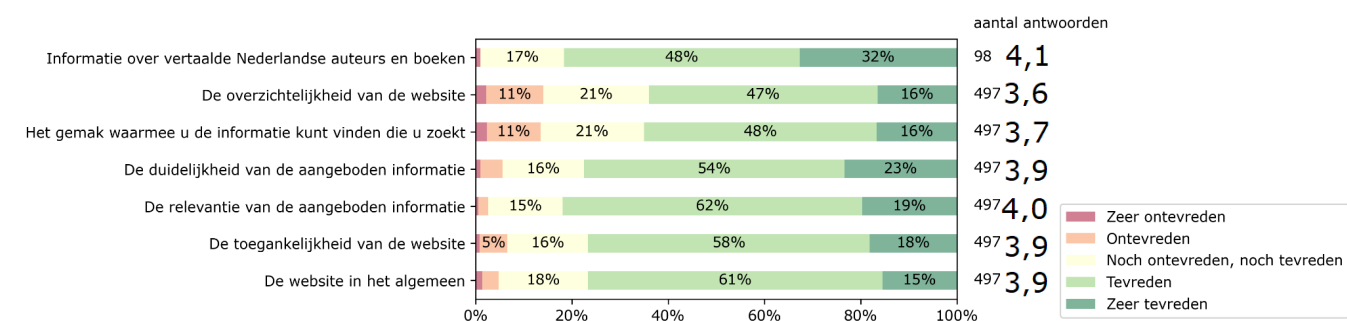
Tabel 2: Tevredenheid over communicatiemiddel, totaal en gesplitst naar relevante doelgroep

Communicatiemiddel	% (zeer) tevreden)	Cijfer	Communicatiemiddel	% (zeer) tevreden)	Cijfer
De Nederlandstalige nieuwsbrief	88%	4.2	Vertalers uit Nederlands	75%	4.0
Doelgroepen in Nederland	89%	4.2	De Engelstalige sociale media	58%	3.7
Vertalers uit Nederlands	91%	4.3	Buitenlandse uitgevers	70%	3.9
De Engelstalige nieuwsbrieven	79%	4.1	Vertalers uit het Nederlands	64%	3.9
Buitenlandse uitgevers	91%	4.3	Doelgroepen in Nederland	43%	3.4
Vertalers uit het Nederlands	84%	4.2	De Schwob-website	72%	4.0
De jaarverslagen	71%	3.9	Nederlandse uitgeverijen	59%	3.7
Nederlandse organisaties	68%	3.8	Vertalers in het Nederlands	78%	4.1
Nederlandse individuen	75%	3.9	Vertalers uit het Nederlands	68%	3.9
Het beleidsplan 2021-2024	67%	3.8	De sociale media van Schwob	62%	3.8
Nederlandse organisaties	60%	3.6	Nederlandse uitgeverijen	48%	3.6
Nederlandse individuen	69%	3.9	Vertalers in het Nederlands	70%	4.0
Brochures promotie literatuur buitenland	84%	4.2	Vertalers uit het Nederlands	60%	3.8
Buitenlandse uitgevers	92%	4.4	De vertalingendatabase	76%	4.1
Vertalers uit het Nederlands	90%	4.3	Nederlandse uitgeverijen	69%	3.8
De Nederlandstalige sociale media	64%	3.7	Vertalers in het Nederlands	69%	3.8
Doelgroepen in Nederland	60%	3.6	Vertalers uit het Nederlands	86%	4.3

Driekwart van de respondenten die bekend is met de website is tevreden over de website in het algemeen. Het meest tevreden zijn ze over de relevantie (81%) en duidelijkheid van de

aangeboden informatie (77%). Het minst tevreden zijn ze over het gemak waarmee zij informatie kunnen vinden en de overzichtelijkheid van de website (al is nog steeds twee derde (zeer) tevreden).

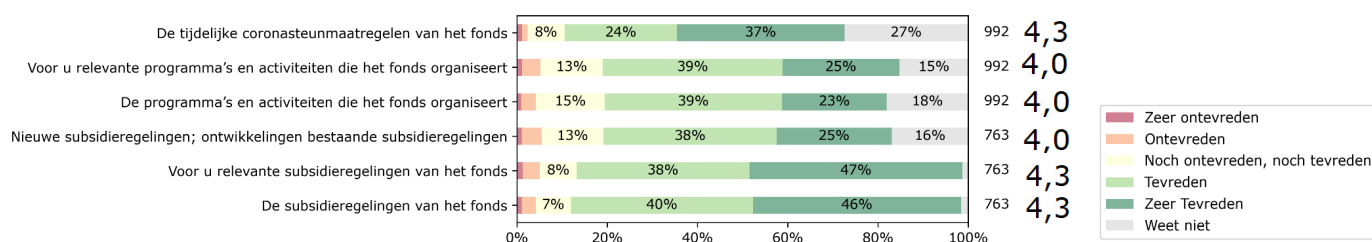
Figuur 9: Hoe tevreden bent u over de website van het Letterenfonds?

3.2 Communicatie Nederlands Letterenfonds

De bekendheid van de verschillende regelingen, activiteiten en programma's is zeer hoog: slechts 1% kent ze niet. Ongeveer een kwart van de respondenten kent de communicatie van het fonds over de tijdelijke coronasteunmaatregelen niet (27%). Dit geldt vooral voor buitenlandse uitgeverijen (46%) en vertalers uit het Nederlands (33%). Over de manier waarop het Nederlands Letterenfonds over verschillende regelingen, activiteiten en programma's communiceert zijn respondenten over het algemeen tevreden. Voor geen van de stellingen is meer dan 6% van de respondenten (zeer) ontevreden.

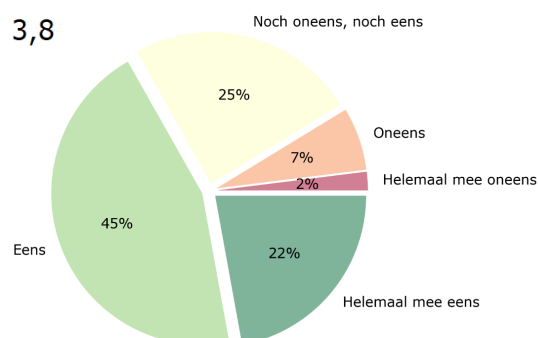
Figuur 10: Hoe tevreden bent u over de manier waarop het Letterenfonds communiceert over...

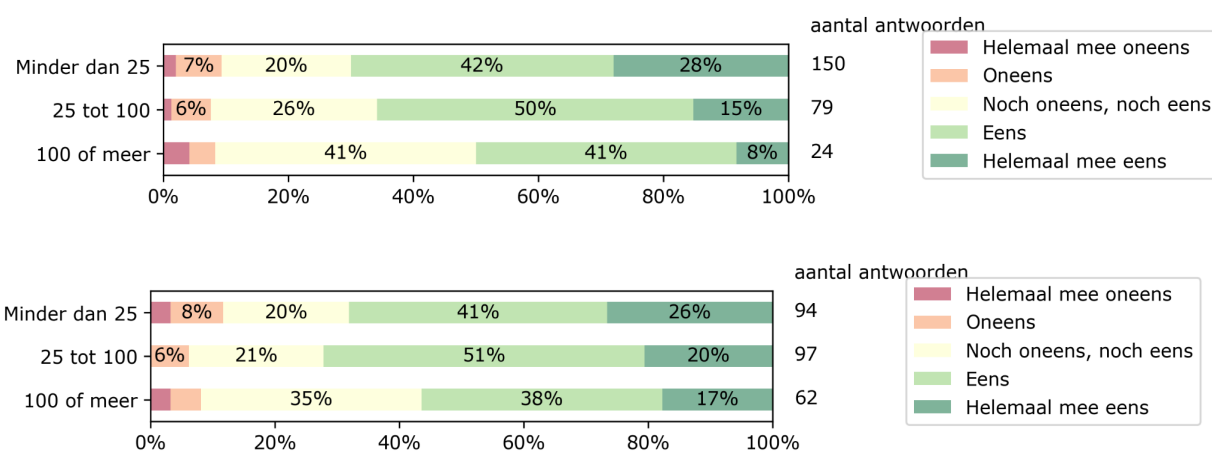
3.3 Effect communicatie buitenlandse uitgeverijen

Gezien de doelstelling om Nederlandse literatuur internationaal te promoten, was het fonds extra geïnteresseerd in het effect van de ondersteuning op buitenlandse uitgeverijen. Ongeveer twee derde van de buitenlandse uitgeverijen geeft aan dat de informatie of het advies van het Nederlands Letterenfonds hun uitgeverij heeft doen besluiten (meer) Nederlandse titels uit te geven. Over het algemeen wordt het effect minder vaak ervaren door grotere uitgeverijen (meer dan 100 gepubliceerde titels en vertaalde titels per jaar).

Figuur 11: In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling? De informatie of het advies van het Letterenfonds heeft mijn uitgeverij doen besluiten (meer) Nederlandse titels uit te geven.

Figuur 12: Gesplitst hoeveelheid vertaalde titels uitgeverij per jaar (boven) en hoeveelheid titels gepubliceerd per jaar (onder).

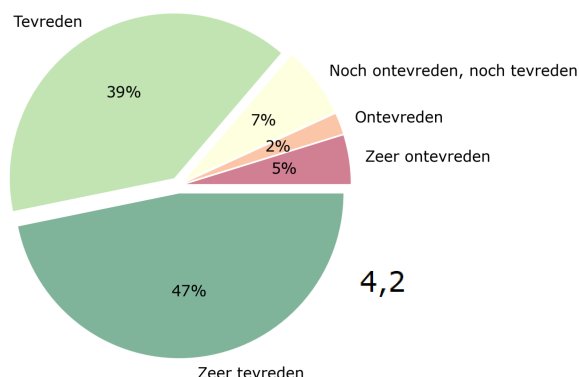
H4 | De dienstverlening

Voor het Nederlands Letterenfonds staat een goede dienstverlening aan de basis van de werkzaamheden. De dienstverlening richt zich op het ontvangen van nieuwe aanvragers en zorgt voor de ontvangst van goede aanvragen en draagt zo bij aan het realiseren van de doelstellingen. Daarom stelden we in de enquête vragen over verschillende aspecten van de dienstverlening.

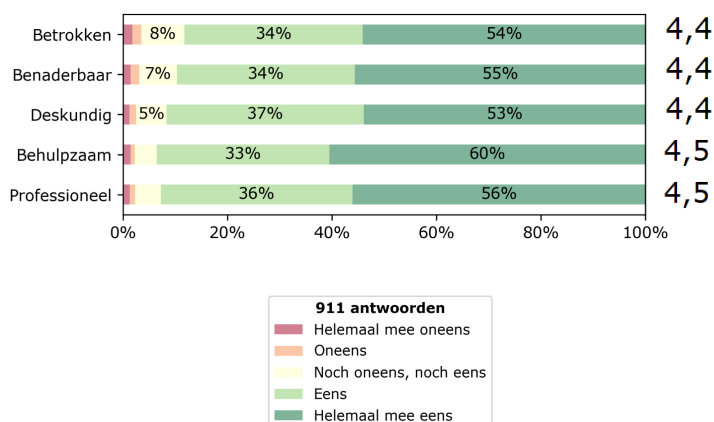
Belangrijkste conclusies

De aanvragers zijn zeer positief over de dienstverlening: ze waarderen de professionaliteit, behulpzaamheid, deskundigheid, betrokkenheid en benaderbaarheid van de medewerkers. Ook de subsidieregelingen worden positief beoordeeld, vooral door buitenlandse organisaties.

Figuur 13: Hoe tevreden bent u over het algemeen over de dienstverlening van het Letterenfonds?

Figuur 14: Hoe waardeert u de medewerkers van het fonds? De medewerkers van het fonds zijn...

Het algemene oordeel is opvallend positief: ruim 86% van de respondenten is (zeer) tevreden over de dienstverlening van het fonds. De aanvragers waarderen daarnaast de professionaliteit (92%), behulpzaamheid (93%), deskundigheid (90%), benaderbaarheid (89%) en betrokkenheid (88%) van de medewerkers. Daarbij zijn Nederlandse organisaties iets minder vaak (zeer) tevreden over de dienstverlening (75%) en vaker neutraal (16% ten opzichte van 7% gemiddeld). Slechts 7% van de respondenten is (zeer) ontevreden. Hierin zijn geen grote verschillen tussen de groepen zichtbaar.

We vroegen de respondenten om hun antwoord toe te lichten. Ter illustratie enkele citaten:

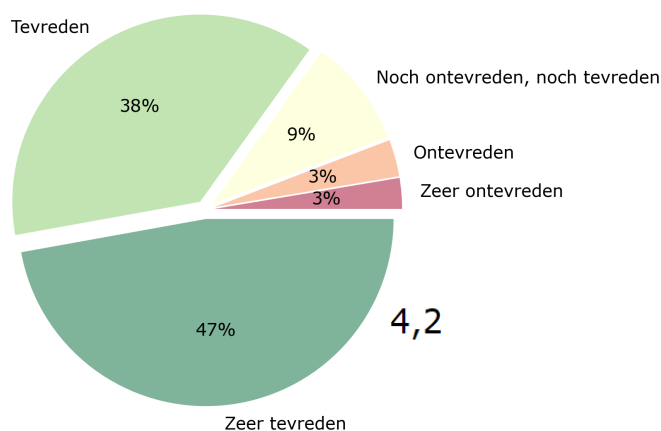
- 'Het fonds is degelijk, betrouwbaar, consequent.' (*schrijver*)
- 'Ik heb altijd heel vlot en makkelijk contact met de medewerkers.' (*schrijver*)
- 'The Foundation staff is really helpful, efficient, and comprehensive. It is always nice to work with them, and very useful to help us publishing dutch poets.' (*buitenlandse uitgeverij*)
- 'Behulpzaam, fair en ruimhartig.' (*schrijver*)
- 'Professionals who are open to new, progressive approaches and ideas.' (*vertaler uit het Nederlands*)
- 'Persoonlijk, proactief en meedenkend.' (*literair festival*)
- 'Men denkt mee, staat open voor suggesties, ideeën en klachten. Ik ervaar het Letterenfonds als zeer toegankelijk.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'Het is buitengewoon prettig dat er makkelijk direct contact is i.t.t. andere fondsen, iets om te koesteren.' (*literair festival*)

Een kleine minderheid (7%) is kritisch over de dienstverlening. Een terugkerend onderwerp is transparantie: de toelichting op afwijzingen. De kritische aanvragers zeggen hier het volgende over:

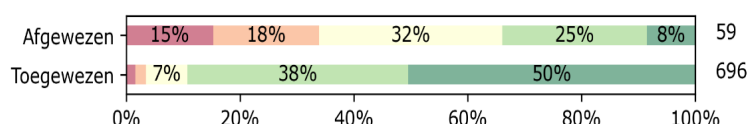
- 'Niet altijd even transparant over wie wat doet.' (*schrijver*)
- 'Tot tweemaal toe werd mijn/dezelfde aanvraag afgewezen op basis van ondeugdelijke bevooroordeelde informatie. Dat waren schokkende ervaringen die geen vertrouwen wekten t.a.v. de uiteindelijke beoordeling toen mijn aanvraag in derde instantie toch geaccepteerd werd.' (*schrijver*)
- 'Onduidelijk wanneer er wel subsidie wordt toegekend en wanneer niet.' (*literair festival*)

4.1 Subsidieregelingen

Figuur 15: Hoe waardeert u de subsidieregelingen van het Letterenfonds in het algemeen?

Figuur 16: Gesplitst toegekend/afgewezen

Verder zijn de aanvragers (zeer) tevreden over de subsidieregelingen van het Nederlands Letterenfonds (85%). Nederlandse organisaties zijn iets kritischer dan hun buitenlandse collega's: ze kiezen vaker neutraal (28% ten opzichte van 9% gemiddeld) en zijn minder vaak (zeer) tevreden (67% ten opzichte van 85% gemiddeld) over subsidieregelingen. Uit figuur 16 blijkt dat respondenten waarbij een aanvraag is afgewezen de subsidieregelingen minder positief waarderen (33%).

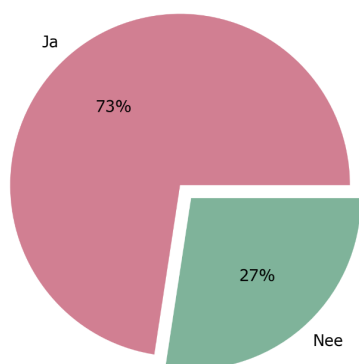
H5 | Tijdelijke coronasteun

Ten tijde van de coronapandemie heeft het fonds meerdere tijdelijke steunmaatregelen uitgevoerd om de nood in het literaire veld te verlichten. We hebben de aanvragers gevraagd naar hun kennis over en ervaringen met deze tijdelijke coronasteun.

Belangrijkste conclusies

De tijdelijke ondersteuningsmaatregelen ten tijde van corona zijn goed bekend: driekwart van de aanvragers kent ze. De opstelling van het fonds tijdens de pandemie en het aanvraagproces worden bovendien (zeer) gewaardeerd. De ondersteuning blijkt voor de ontvangers van groot belang te zijn geweest: 96% van de ontvangers noemt de steun (zeer) belangrijk.

Figuur 17: Ten tijde van de coronapandemie heeft het Letterenfonds meerdere tijdelijke steunmaatregelen ingevoerd om de nood in het literaire veld te verlichten. Was u hiervan op de hoogte?

Driekwart was op de hoogte van ondersteuning. Vooral buitenlandse uitgevers (hun coronasteun bestond uit ophoging van de reguliere Translation Grants) waren minder vaak bekend met de steunmaatregelen: 38% was op de hoogte. Daarentegen zijn vertalers in het Nederlands (91%), schrijvers (88%) en Nederlandse uitgeverijen (89%) hier vaker wel bekend mee.

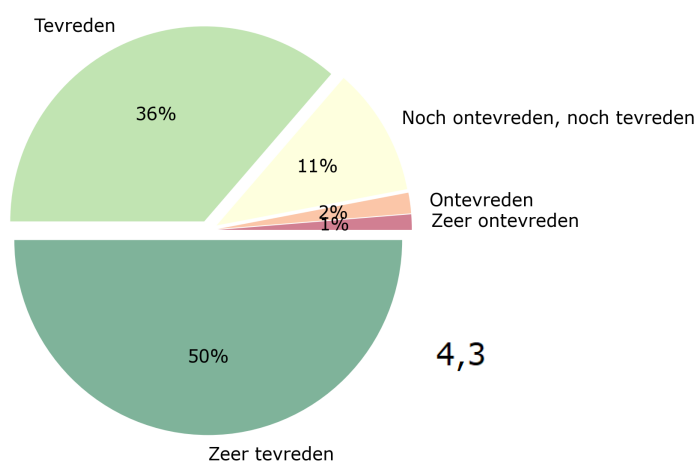
Ruim driekwart van de aanvragers was (zeer) positief over de opstelling van het fonds tijdens de coronaperiode. De meeste buitenlandse uitgeverijen hadden daarover geen mening (54% weet niet). Het overgrote merendeel (86%) is (zeer) tevreden over de wijze waarop het Nederlands Letterenfonds zich opstelde in coronatijd⁴.

⁴ 28% van de respondenten antwoordt niet te weten hoe zij de wijze waarop het Nederlands Letterenfonds zich opstelde in coronatijd waarden. Zij zijn in bovenstaande tabel niet meegenomen.

Ook in de toelichting op hun antwoord uiten de respondenten hun waardering:

- 'Een steunprogramma voor vertalers werd zeer snel en zonder complicaties opgezet.' (*vertaler uit het Nederlands*)
- 'Bliksemsnel uitgerolde steunmaatregelen. Duidelijke communicatie. Perfecte dienstverlening. Hulde.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'It was fairly unusual among European grant programmes to offer extra assistance and we were most grateful for it.' (*buitenlandse uitgeverij*)
- 'Ik vond dat het Letterenfonds veel meer deed dan een vergelijkbare instelling in mijn land.' (*vertaler uit het Nederlands*)
- 'A translator that we had commissioned was granted a mentorship, that turned out to be most helpful.' (*buitenlandse uitgeverij*)
- 'Er waren meerdere berichten over. Er werd ruchtbaarheid aan gegeven.' (*schrijver*)
- 'Considering that the pandemic was difficult from a financial point of view, the very attitude of the foundation to help financially the translators and additionally the publishing houses is a great satisfaction for all stakeholders, especially the translators.' (*buitenlandse uitgeverij*)
- 'Dit werd heel duidelijk gecommuniceerd, ook hoe we dit moesten aanvragen en het aanvraagproces was makkelijk. Complimenten!' (*Nederlandse uitgeverij*)

Figuur 18: Hoe waardeert u de wijze waarop het Letterenfonds zich opstelde in coronatijd (naar makers en organisaties in het literaire veld)?

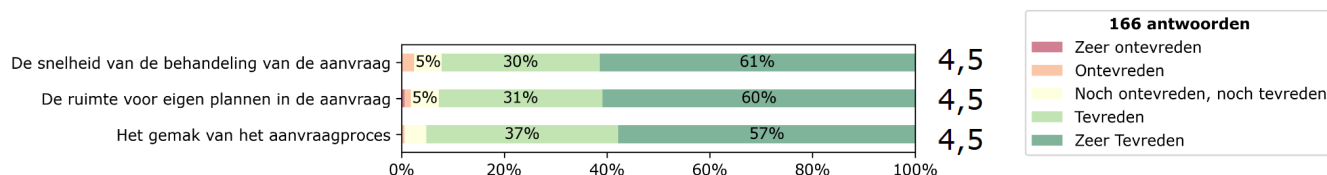

5.1 Aanvragers tijdelijke coronasteun

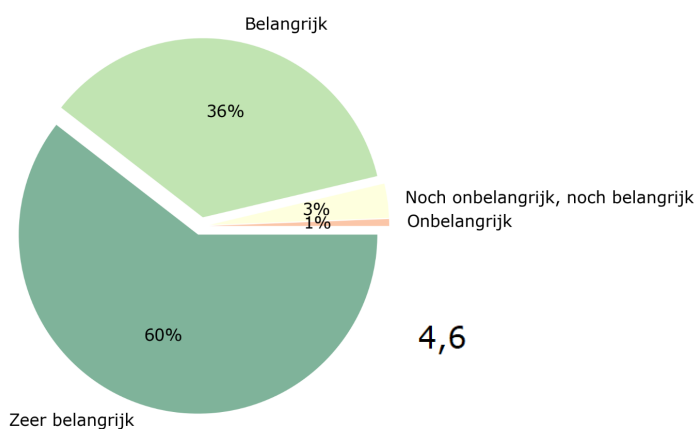
We hebben de aanvragers – die ook daadwerkelijk coronasteun hebben aangevraagd – gevraagd naar hun tevredenheid en het belang van de ondersteuning⁵. Zij zijn (zeer) tevreden over het gemak van het aanvraagproces (94%), de ruimte voor eigen plannen in de aanvraag (91%) en de snelheid van de behandeling van de aanvraag (91%).

⁵ Respondenten van literaire festivals zijn hierin niet meegenomen, omdat zij coronasteun ontvingen zonder deze aan te hoeven vragen en dus niet als aanvragers meegenomen kunnen worden.

Figuur 19: Volgens onze gegevens heeft u tijdelijke coronasteun aangevraagd. Hoe tevreden bent u over deze aanvraag?

Figuur 20: Hoe belangrijk vond u de ontvangen bijdrage van de tijdelijke steunregeling, ten tijde van de coronapandemie?⁶

Uit de antwoorden op de open vraag blijkt dat de steun voor uiteenlopende doelen is gebruikt, maar dat 'broodnodige' inkomenssteun het vaakst wordt genoemd.

- 'Het was broodnodig inkomen in magere tijden en een stimulans om mezelf te ontwikkelen.' (vertaler in het Nederlands)
- 'Overleven :) vaste lasten kunnen betalen.' (vertaler in het Nederlands)
- 'Corona leverde voor mij een flinke uitdaging op, opdrachten gingen niet door, festivals en andere gelegenheden om op te treden en je werk te verspreiden vielen weg. Ik had het geld nodig voor dagelijkse zaken.' (vertaler in het Nederlands)
- 'Het hielp mij enorm in de paniek van wegvallen van verschillende projecten en inkomsten.' (schrijver/vertaler in het Nederlands)
- 'Extra financiën en de mogelijkheid om andere dingen te ontwikkelen, zoals het maken van een eigen website, video's maken e.d.' (vertaler in het Nederlands)

⁶ In de vragenlijst is per abuis de optie 'zeer onbelangrijk' vervangen door 'zeer belangrijk'. Respondenten hadden dus tweemaal de optie tot het invullen van 'zeer belangrijk'; zowel als eerste optie (op de plek waar eigenlijk 'zeer onbelangrijk' had moeten staan, 25%) als op de laatste plek (35%). Omdat slechts 1% van de respondenten aangeeft de ontvangen bijdrage onbelangrijk te hebben gevonden en ook uit de open antwoorden voornamelijk over het grote belang van deze bijdrage gesproken wordt, is het verdedigbaar om aan te nemen dat het aandeel respondenten (25%) niet eigenlijk 'zeer onbelangrijk' bedoelde. Deze percentages zijn daarom bij elkaar opgeteld (60% zeer belangrijk). Maar liefst 96% van de ontvangers kwalificeert de steun als (zeer) belangrijk.

- 'Dat ik de tijd die ontstond door het wegvallen van werk, kon vullen met ontwikkelen van mijn bedrijf en mijzelf.' (*schrijver/vertaler in het Nederlands*)
- 'Ik kon bij een nieuwe dichtbundel voor jongeren 10 liedjes in de studio opnemen en de medewerkers van die steun naar behoren betalen.' (*schrijver/vertaler in het Nederlands*)
- 'Welkome steun in een moeilijke tijd. De mogelijkheid om eigen zichtbaarheid te promoten.' (*schrijver*)
- 'Het was een complexe tijd, met name qua zichtbaarheid, en de steun heeft me de ruimte gegeven om behoorlijk wat uren te stoppen in het verbeteren daarvan.' (*schrijver*)

H6 | Het aanvraagproces

Het aanvraagproces vormt het hart van de werkzaamheden van het fonds. Het proces is immers het voornaamste instrument om de beschikbare gelden op een goede manier te besteden. Daarom hebben we in het onderzoek extra aandacht besteed aan dit onderdeel. We hebben verschillende stappen in het proces onderzocht: van (hulp bij) het indienen van een aanvraag tot het besluit en het maken van bezwaar.

Belangrijkste conclusies

Samengevat zijn de aanvragers in ruime meerderheid (zeer) tevreden met het aanvraagproces van het fonds. Zowel de behandeling, de vereiste documenten en de hoogte van de bijdrage scoren allemaal boven de 80%. Belangrijk is daarnaast dat de aanvragers de moeite die zij moeten doen voor de aanvraag en verantwoording in verhouding vinden staan tot het ontvangen bedrag (76%).

Over de hele linie valt op dat buitenlandse aanvragers iets positiever zijn. Dat lijkt te worden veroorzaakt doordat regelingen (onder meer doordat het om lagere bedragen gaat) eenvoudiger zijn ingericht, zodat het aanvragen minder tijd kost.

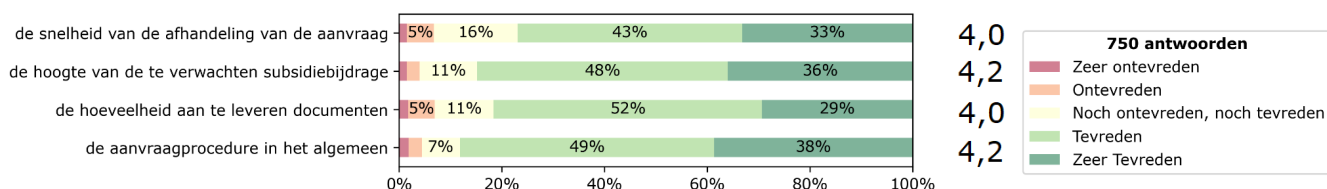
De meeste kritiek komt van afgewezen aanvragers die bezwaar hebben gemaakt: zij voelen zich in de bezwaarprocedure niet gehoord en ze zijn ontevreden over het gesprek met de bezwaarcommissie en de begrijpelijkheid van het besluit.

De belangrijkste verbeteringen zijn volgens de aanvragers te behalen bij het digitaal aanvragen, de snelheid van de afhandeling, de motivatie van besluiten en duidelijkere criteria.

6.1 Een aanvraag indienen

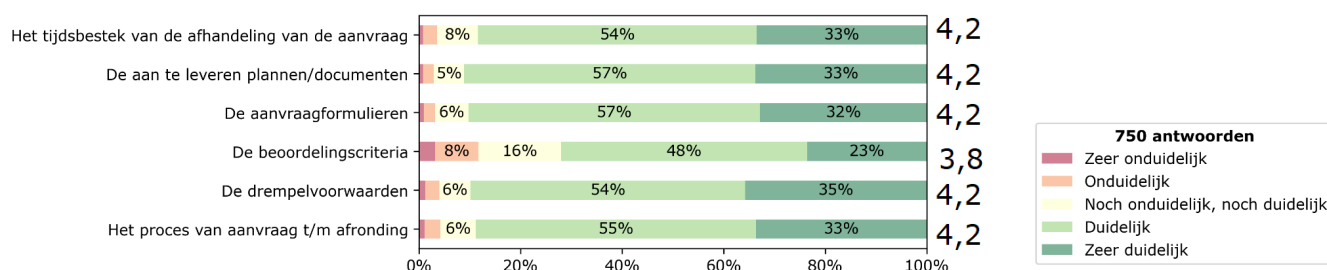
Allereerst vroegen we respondenten (behalve vertalers uit het Nederlands) naar hun ervaringen met het aanvraagproces. Ze zijn (zeer) tevreden over de behandeling van hun subsidieaanvraag in het algemeen (87%), over de hoeveelheid aan te leveren documenten voor de subsidieaanvraag (81%), de hoogte van de te verwachten subsidiebijdrage (84%) en de snelheid van de afhandeling van de aanvraag (76%). Respondenten van Nederlandse organisaties – vooral respondenten van literaire tijdschriften of festivals, maar in mindere mate ook Nederlandse uitgeverijen – zijn op alle vier de aspecten kritischer dan buitenlandse uitgeverijen. Over de subsidieaanvraag in het algemeen, de aan te leveren documenten en de hoogte van de te verwachten subsidiebijdrage is zo'n driekwart van de Nederlandse organisaties (zeer) tevreden, tegen rond de 90% van de buitenlandse organisaties. Over de snelheid van de afhandeling is 64% van de respondenten van Nederlandse organisaties (zeer) tevreden en 11% (zeer) ontevreden. Van de buitenlandse uitgeverijen is 93% (zeer) tevreden.

Figuur 21: Hoe tevreden bent u over de behandeling van uw subsidieaanvraag bij het Letterenfonds?

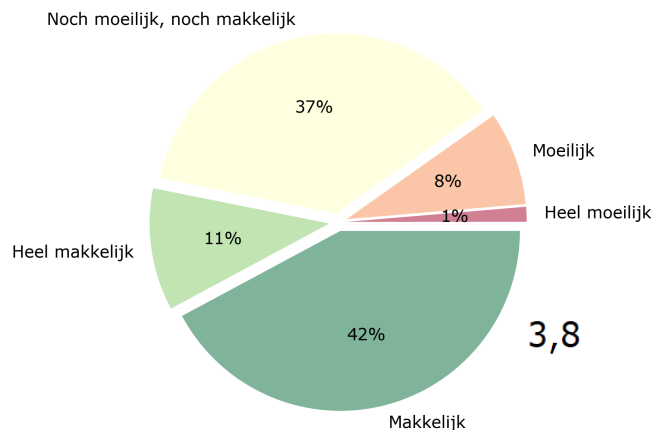
De aanvragers vinden bovendien de verschillende aspecten inzichtelijk en duidelijk, of het nu gaat om het aanvraagproces (88%), de drempelvoorwaarden (89%), de aanvraagformulieren (89%), de aan te leveren plannen en documenten (90%) of het tijdsbestek van de afhandeling (87%). Het minst duidelijk zijn de beoordelingscriteria, al is de score nog steeds hoog: 71% geeft aan deze (zeer) duidelijk te hebben gevonden, 12% vond ze (zeer) onduidelijk.

Figuur 22: Hoe inzichtelijk/duidelijk was voor u...

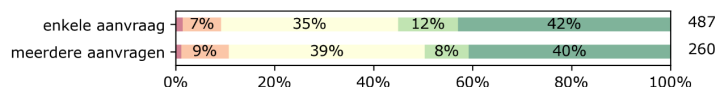

Ongeveer de helft van de respondenten (53%) vond het indienen van een aanvraag (heel) makkelijk. Buitenlandse uitgeverijen vonden het indienen aanzienlijk makkelijker (77%). Dat heeft ook te maken met de aard van de regeling, die voor buitenlandse aanvragers eenvoudiger is. Daarentegen vonden respondenten van tijdschriften (25%) en literaire festivals (21%) dit minder vaak (heel) makkelijk. Opvallend is daarnaast dat jonge (25-34 jaar) en oudere (55-64 jaar) aanvragers het aanvragen gemiddeld moeilijker vonden: respectievelijk 43% en 38% vonden het aanvragen (heel) makkelijk en 16% en 14% (heel) moeilijk.

Figuur 23: Ik vond het indienen van mijn aanvraag bij het Letterenfonds...

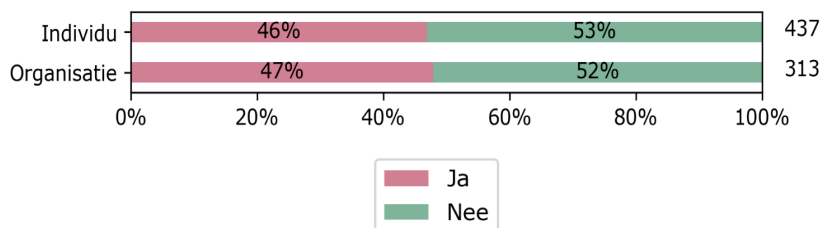
Figuur 24: Gesplitst op aantal aanvragen

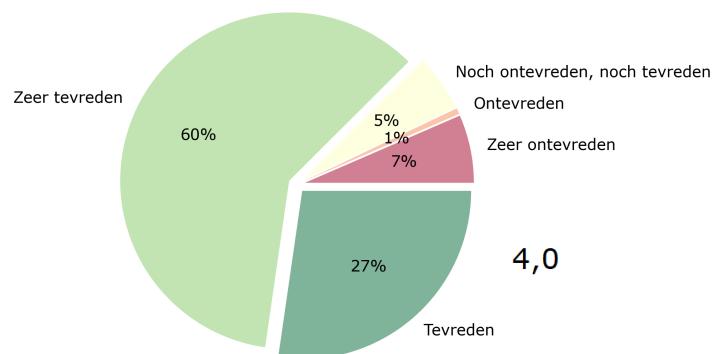
6.2 Hulp bij aanvragen

Ongeveer de helft van de aanvragers heeft hulp gevraagd en ontvangen van een medewerker van het fonds bij hun aanvraag (47%): dat is opvallend veel. Respondenten van tijdschriften vroegen deze hulp het vaakst (88%). Over de hulp die ze hebben gekregen zijn ze (zeer) tevreden (87%). Bij Nederlandse uitgeverijen ligt deze tevredenheid iets lager, hoewel nog steeds een grote meerderheid tevreden is (70%).

Figuur 25: Heeft u een medewerker van het Letterenfonds om hulp gevraagd bij uw aanvraag?

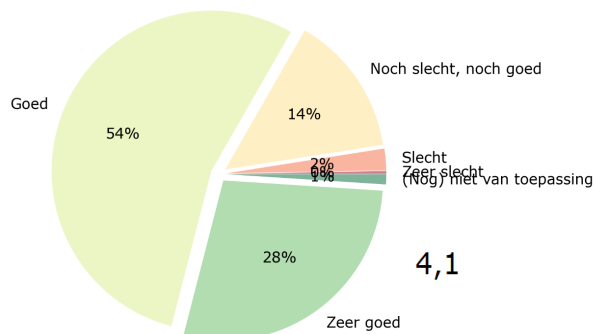
Figuur 26: Hoe tevreden bent u over de ontvangen hulp van de medewerker?

6.3 Het besluit en de verantwoording

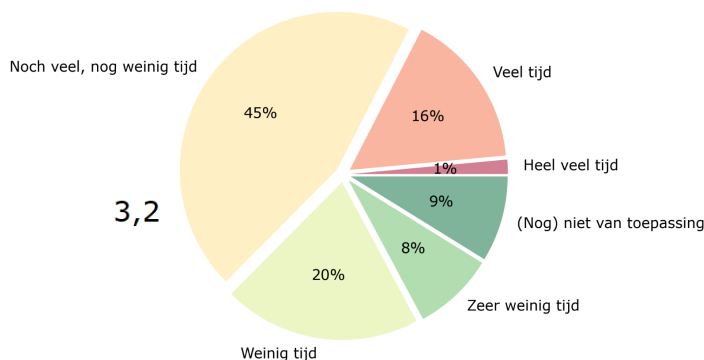
82% van de aanvragers waarvan een aanvraag is gehonoreerd vindt de tijdsinspanning voor hun aanvraag (zeer) goed in verhouding staan tot het toegekende bedrag. Respondenten van tijdschriften (62%) en literaire festivals (69%) waren daarbij iets minder positief.

Figuur 27: In hoeverre vindt u de tijdsinspanning voor uw toegekende aanvraag in verhouding staan tot het toegekende bedrag?

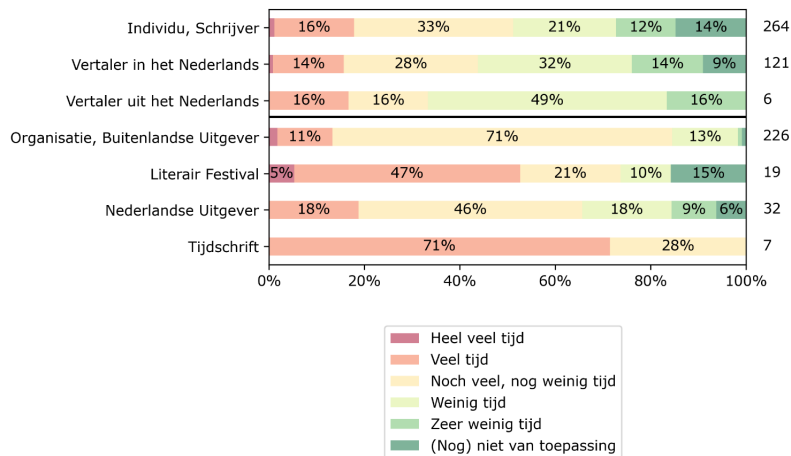

28% van de respondenten waarvan een aanvraag is toegekend, geeft aan dat de verantwoording (of afrekening) van de toegekende subsidie hen (zeer) weinig tijd gekost heeft. Volgens 17% kostte de verantwoording (heel) veel tijd. Nederlandse organisaties (literaire festivals, tijdschriften) geven vaker aan dat de verantwoording hen (heel) veel tijd gekost heeft dan individuen en buitenlandse uitgeverijen.

Figuur 28: Hoe veel tijd heeft de verantwoording (of afrekening) van de toegekende subsidie u gekost?

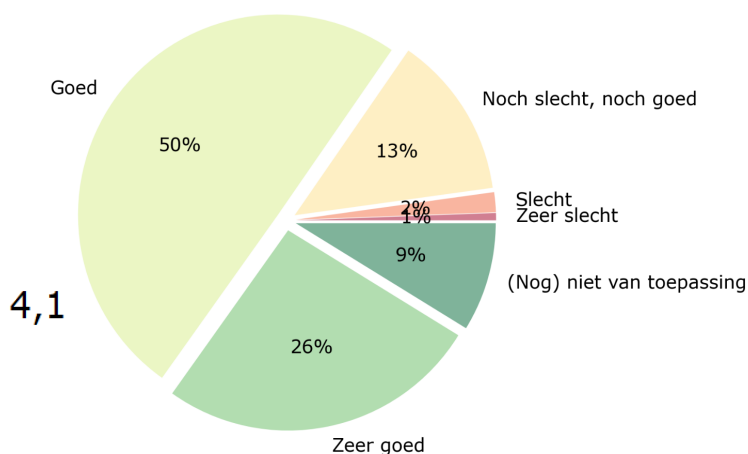
Figuur 29: Gesplitst per groep

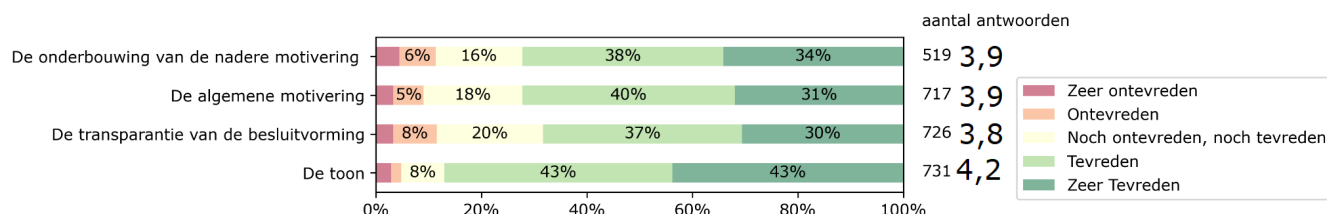
Aanvragers vinden verder dat de verantwoording (zeer) goed in verhouding stond tot het toegekende bedrag (76%). Hoewel een deel van de respondenten (17%) aangaf dat de verantwoording (heel) veel tijd kostte, vindt slechts 3% van hen dat de tijdsinspanning (zeer) slecht in verhouding staat tot het toegekende bedrag. Alle vertalers uit het Nederlands vinden dat de tijdsinspanning voor de verantwoording (zeer) goed in verhouding staat tot het toegekende bedrag. Daarentegen is men bij tijdschriften (62% (zeer) goed, 25% (zeer)

slecht) en literaire festivals (42% (zeer) goed, 21% (zeer) slecht) gemiddeld iets minder positief.

Figuur 30: Vindt u de tijdsinspanning voor de verantwoording in verhouding staan tot het toegekende bedrag? Deze vraag gaat over alle aanvragen die u heeft ingediend die toegekend zijn.

Figuur 31: Deze vraag gaat over de manier waarop u over het besluit van het Letterenfonds bent geïnformeerd. Hoe tevreden bent u over...

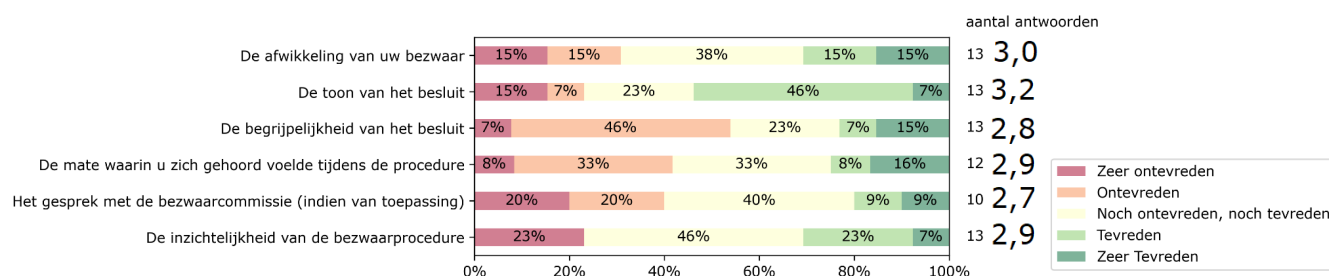
Respondenten zijn over het algemeen (zeer) tevreden over de toon van het besluit (86%, 5% ontevreden), de transparantie van de besluitvorming (67%, 11% ontevreden) en de algemene motivering (71%, 9% ontevreden). Ongeveer de helft van de respondenten was over de onderbouwing van nadere motivering tevreden (52%, 8% ontevreden). Omdat men vaak alleen een onderbouwing van de naderende motivering opvraagt wanneer de aanvraag niet toegekend wordt, is deze score opvallend hoog.

6.4 De bezwaarprocedure

Aanvragers kunnen bezwaar maken tegen het besluit dat zij ontvangen. Ook over deze bezwaarprocedure is de mening van de betrokkenen gevraagd. Voor de periode 2021-2022 ging het om 29 aanvragers – op een enkele organisatie na zijn dit individuele makers. Van deze 29 aanvragers hebben dertien aanvragers de vragen over de bezwaarprocedure beantwoord. Uit de respons valt direct op dat de cijfers over de verschillende onderdelen van de bezwaarprocedure aanzienlijk minder positief zijn dan de respons in de rest van het

onderzoek. Dat is geen verrassing: deze groep aanvragers is in eerste instantie afgewezen en heeft soms ook in een bezwaarprocedure geen gelijk gekregen. Het is dan ook te verwachten dat zij minder positief zijn over (het aanvraagproces van) het fonds. Daarnaast is het aantal respondenten dat bezwaar gemaakt heeft klein: in 2021 en 2022 in totaal 29 keer. Daarvan hebben slechts dertien respondenten deze vragen beantwoord. Hoewel deze resultaten interessant zijn, zijn ze derhalve slechts indicatief.

Figuur 32: Hoe tevreden bent u over de bezwaarprocedure?

Ongeveer een derde (30%) van de respondenten die bezwaar heeft gemaakt is (zeer) tevreden over de inzichtelijkheid van de bezwaarprocedure, een kwart (23%) is (zeer) ontevreden en bijna de helft (46%) oordeelt neutraal. Het meest kritisch zijn de respondenten over het gesprek met de bezwaarcommissie (40% is (zeer) ontevreden), de mate waarin zij zich gehoord voelden (41% (zeer) ontevreden) en de begrijpelijkheid van het besluit: daarover is meer dan de helft (zeer) ontevreden. Over de afwikkeling van het bezwaar zijn de meningen min of meer gelijk verdeeld: 30% is (zeer) tevreden, 38% is neutraal en 30% (zeer) ontevreden.

6.5 Tips en aanbevelingen

Tot slot vroegen we of aanvragers nog tips hebben om een aanvraag- en besluitprocedure te verbeteren. Vier onderwerpen worden het meest genoemd: het digitaal kunnen aanleveren van aanvragen, de snelheid van de beoordeling, een betere motivering van het besluit bij afwijzing en de niet altijd duidelijke criteria. Een greep uit de opmerkingen:

Digitaal aanvragen:

- 'Ik ben heel erg tevreden over alle inhoudelijke manieren waarop is gecommuniceerd, de toon, de motivering, de onderbouwing. Het enige wat ik zou willen aandragen is dat het handig zou zijn om alle communicatie digitaal te laten verlopen, en niet via de post.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'Erg tevreden. Maar het feit dat je alles op papier moet aanleveren voelt omslachtig. Ook kun je dus niet je artistieke cv met linkjes bijvoegen. Dit voelt gek.' (*vertaler in het Nederlands, schrijver*)

Snelheid van beoordeling:

- 'Indieners iets meer op de hoogte houden. Je levert de aanvraag nu in en hoort dan heel lange tijd niets meer.' (*vertaler in het Nederlands*)

- 'Het zou super zijn als aanvragen sneller beoordeeld zouden kunnen worden; nu is de uitslag vaak pas bekend wanneer de vertaling al verschenen is.' (*vertaler in het Nederlands*) (Meerdere opmerkingen van deze strekking.)

Motivatie bij afwijzing:

- 'Het lijkt me beter als een eventuele afwijzing meteen wordt voorzien van een goed onderbouwd besluit, en niet wordt verzonden op aanvraag. De standaard afwijzing komt nogal bot over.' (*schrijver*)
- 'Tell why you are rejected and what you can do in the future to have a higher chance.' (*schrijver*) (Meerdere opmerkingen van deze strekking.)
- '(...) voor mij was het onduidelijk op welke gronden mijn eerste aanvraag werd afgewezen. Om schrijvers beter te informeren, zou wellicht een te downloaden pdf makkelijk zijn met daarin een introductie van het Letterenfonds en de mogelijkheden, alsmede de criteria.' (*schrijver*)

Duidelijker criteria:

- 'Ik heb het idee dat er bij een eerste aanvraag niet wordt gekeken naar de ervaring en het potentieel van een nieuwe vertaler, maar puur naar het niveau van de vertaling zelf. Die moet van meet af aan op topniveau zijn. Ergens volkomen begrijpelijk, maar het gevolg is wel dat je steeds dezelfde namen ziet staan bij de toekenningen. Ik hoor van meerdere mensen dat ze het als onmogelijk ervaren om 'ertussen te komen'. Dat werkt ook enigszins demotiverend om door te gaan met vertalen.' (*vertaler in het Nederlands*)

H7 | Programma's en activiteiten

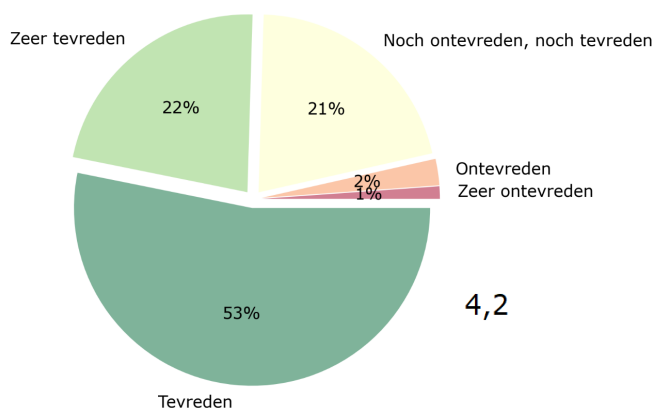
Dit onderzoek focust, naast de diverse subsidieregelingen, ook op de programma's en activiteiten die het Nederlands Letterenfonds in de periode 2021-2022 uitgevoerd heeft. We hebben de respondenten over deze programma's en activiteiten bevraagd.

Belangrijkste conclusies

De programma's en activiteiten van het fonds zijn breed bekend en worden ook door driekwart van de ondervraagden (zeer) gewaardeerd. Ze vinden de programma's belangrijk en relevant en oordelen dat ze bijdragen aan internationale promotie, talentontwikkeling, innovatie, diversiteit en inclusiviteit en leesbevordering. Bij jongeren en buitenlandse aanvragers is de bekendheid minder groot. Het Vertalershuis daarentegen is onder jongere vertalers zeer bekend. Sowieso vindt 91% van de vertalers het Vertalershuis een belangrijke voorziening voor hun beroepsgroep.

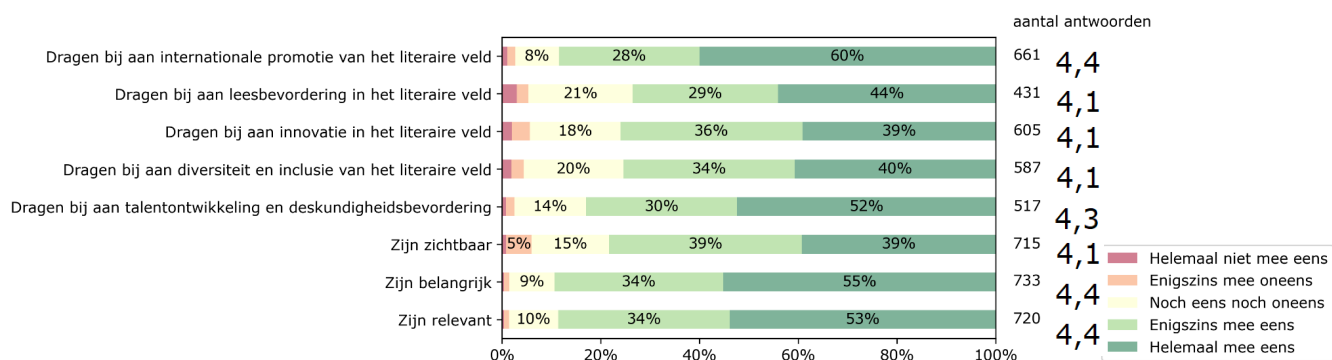
Het grootste deel van de aanvragers (75%) is bekend met de programma's en is hierover (zeer) tevreden. Buitenlandse uitgeverijen (34% niet bekend) en literaire festivals (33% niet bekend) zijn minder goed op de hoogte. Verder valt op dat de programma's onder aanvragers jonger dan 45 jaar minder bekend zijn dan bij aanvragers tussen de 45 en 64 jaar.

Figuur 33: Hoe tevreden bent u over het (bij u bekende) aanbod van programma's en activiteiten van het Letterenfonds?

We vroegen ook naar de waardering. De respondenten vinden de programma's en activiteiten relevant (87%) en belangrijk (89%). Ze vinden dat ze bijdragen aan internationale promotie van het literaire veld (88%), talentontwikkeling en deskundigheidsbevordering (82%), innovatie (75%), diversiteit en inclusie (74%) en leesbevordering (73%). Slechts een kleine minderheid van de respondenten (6%) vindt de verschillende programma's en activiteiten niet zichtbaar.

Figuur 34: Hoe waardeert u de (bij u bekende) programma's en activiteiten van het Letterenfonds op de volgende vlakken? De programma's van het Letterenfonds...

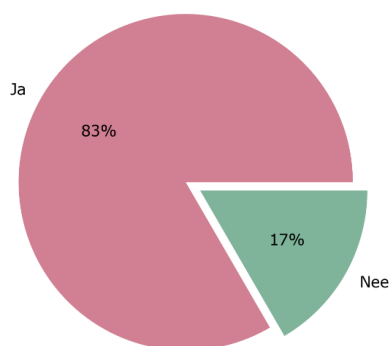

Het aanbod is volgens de aanvragers bovendien behoorlijk compleet: 87% vindt dat er geen subsidies, programma's of activiteiten toegevoegd hoeven te worden. De overige 13% heeft wel suggesties voor uitbreiding, bijvoorbeeld subsidies voor geschiedenisboeken, voor productiekosten, voor schrijvers om in het buitenland over Nederlandse literatuur te spreken en programma's gericht op de internationale samenwerking van uitgeverijen om professionele kennis en vaardigheden te verbeteren.

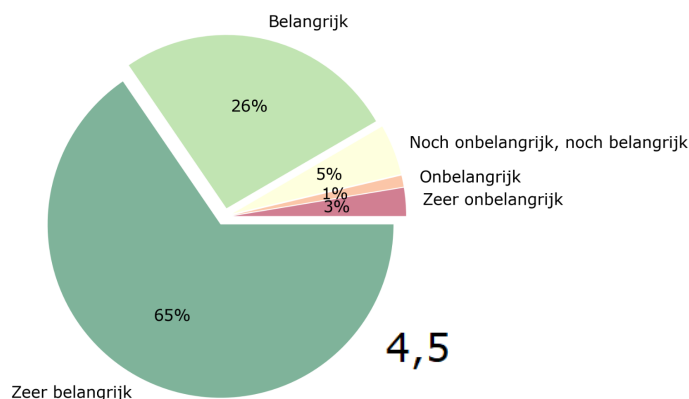
7.1 Het Vertalershuis

We vroegen ook specifiek naar het Vertalershuis, een initiatief van het Nederlands Letterenfonds. Dat is onder de vertalers bekend (83%). Respondenten tussen de 35 en 54 jaar zijn iets minder vaak bekend dan respondenten in andere leeftijdscategorieën. Het initiatief wordt sterk gewaardeerd: 91% vindt het zeer belangrijk voor hun beroepsgroep.

Figuur 35: Op 21 juni heropent het Vertalershuis Amsterdam zijn deuren. Bent u bekend met de mogelijkheid voor vertalers uit het Nederlands om in het Vertalershuis te verblijven?

Figuur 36: Hoe belangrijk vindt u het Vertalershuis voor uw beroepsgroep, voor vertalers uit het Nederlands?

H8 | Suggesties en aanbevelingen

Tot slot hebben we gevraagd of de respondenten nog tips of suggesties hebben voor het fonds. De antwoorden hierop zijn divers. Hoewel respondenten gevraagd worden naar verbeterpunten, maken meerdere respondenten van de gelegenheid gebruik om hun waardering voor het fonds uit te spreken. Van de antwoorden waarin wel verbeterpunten, suggesties en tips genoemd worden, hebben we hieronder een selectie gemaakt van opvallende of vaker voorkomende onderwerpen.

Genres & doelgroepen

- 'Meer steun voor kleinere uitgevers, want die geven namelijk nog wel bijzondere literaire werken in vertaling uit, waar grote uitgevers het veelal laten afweten en zich meer laten leiden door commercieel succes.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'Help schrijvers die er duidelijk om vragen. Uw organisatie zweeft op een duur betaalde wolk. Help hen die uw bestaan überhaupt rechtvaardigen. De beoordelingen zijn een regelrechte schande.' (*schrijver*)
- 'Men heeft te veel oog voor romans en te weinig voor literaire non-fictie. Bovendien wordt de aanvrager gezien als iemand die een vragenlijstje voor een eerstejaars tentamen literatuurwetenschap moet invullen.' (*schrijver*)

Aanvraagprocedure

- 'Meer beslismomenten per jaar.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'Misschien goed om de aanvraagformulieren een beetje te vereenvoudigen; nu is het wel een papiermassa die ik uiteindelijk inlever, met allerlei toelichtingen.' (*schrijver*)
- 'Ik ben tekenaar en schrijver van kinderboeken. Voor de illustraties moet ik subsidie aanvragen bij het Stimuleringsfonds en ik vind eigenlijk dat er een samenwerking zou moeten zijn met het Letterenfonds. Bv als de schrijver een subsidie van het Letterenfonds krijgt, zou een illustrator als vanzelf ook een subsidie moeten kunnen krijgen. De aanvraag als illustrator is veel ingewikkelder bij het Stimuleringsfonds.' (*vertaler in het Nederlands, schrijver*)
- 'Zou iets als een 'Open Dag' misschien een goed idee zijn? Schrijvers en vertalers (als aparte groepen) uitnodigen in jullie gebouw, en ze alle informatie geven die ze wensen, ze vragen laten stellen enz. Nogal bewerkelijk om te organiseren, natuurlijk, maar misschien is er een vorm voor te vinden.' (*schrijver*) (*Meerdere respondenten suggereren mogelijkheden voor het leggen van persoonlijk contact.*)
- 'Ik hoop van harte dat het Letterenfonds zijn werk nog lang voort mag zetten en kritisch blijft op de uitvoering daarvan.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'Er mag breder gekeken worden. Er wordt veelal met dezelfde mensen, auteurs, recensenten commissies gewerkt.' (*Nederlandse uitgeverij*)
- 'The website could be a bit easier to navigate.' (*vertaler uit het Nederlands*) (*Meerdere opmerkingen van deze strekking.*)

Vertalingen

- 'Subsideer fragmentvertalingen uit het Nederlands zoals Literatuur Vlaanderen doet. Het is een bijzonder succesvolle manier gebleken om buitenlandse uitgevers over de streep te trekken.' (*vertaler uit het Nederlands*)

- 'Het zou fijn zijn als er meer mogelijkheden worden aangeboden voor startende vertalers/auteurs.' (*vertaler in het Nederlands*)
- 'Zou een database van de naar en uit het Nederlands vertaalde literatuur kunnen verschijnen?' (*vertaler uit het Nederlands*)

Leesbevordering

- 'Benut de immanente kracht van het boek, het geschreven woord en drijf niet te veel af naar andere disciplines. Discussieer mee over de toename van taal- en symboolblindheid bij jongeren.' (*schrijver*)
- 'Vanwege de ontleding worden vooral Nederlandse romans minder gelezen, maar blijf hier volop in investeren, Nederlandse romans zijn niet minder belangrijk geworden en wie weet keert eens het tij, het is belangrijk dat er ook in de jaren tien, twintig en dertig veel en diverse Nederlandse romans blijven verschijnen, verlies dit genre nooit uit het oog ten bate van andere genres.' (*schrijver*)

BMC

Databankweg 26D
3821 AL Amersfoort

Postbus 490
3800 AL Amersfoort

(033) 496 52 00
info@bmc.nl
www.bmc.nl

KvK BMC Advies 32078667
IBAN NL91ABNA0504035754
BTW NL80.86.63.598 B.01

Colofon

Juni 2023

Classificatie : openbaar

Namen adviseurs :

- drs. Gitta Luiten
- Lonneke van Riele MA
- dr. ir. Caspar Geelen

Projectnummer : PO032899

B1 | Gegevens respondenten en representativiteit

De resultaten van dit onderzoek zijn betrouwbaar met een betrouwbaarheid van 99% en een foutmarge van 5%. Betrouwbaar wil zeggen dat als het onderzoek op dezelfde wijze wordt herhaald, er (ongeveer) dezelfde uitkomsten uit voortkomen.

Tabel 3: Respons vragenlijst verdeeld over groepen

	Schrijvers	Vertalers in het NL	Uitgeverijen	Litteraire festivals	Litteraire tijdschriften	Buitenlandse organisatie	Vertalers uit het NL
Aantal aangeschreven respondenten	541	519	88	79	11	481	637
Uiteindelijke respons	363	364	41	35	8	263	267

Tabel 4: Geslacht respondenten (exclusief vertalers uit het Nederlands)

	Man	Vrouw
Aantal aangeschreven respondenten	584	822
Uiteindelijke respons	357	509

Tabel 5: Respons vragenlijst verdeeld over leeftijd (schrijvers en vertalers)

	Jonger dan 25	25 t/m 34 jaar	35 t/m 44 jaar	45 t/m 54 jaar	55 t/m 64 jaar	65 jaar of ouder
Schrijver/vertaler in het Ned.	1	42	70	97	125	92
Vertalers uit het Nederlands	2	5	29	50	78	65

Vertalingen

De buitenlandse uitgeverijen die deze vragenlijst ingevuld hebben komen van over de hele wereld. Zo zijn zij bijvoorbeeld gevestigd in Duitsland, Frankrijk, Italië, Spanje, Georgië, Noord-Macedonië, Groot-Brittannië, Albanië, Turkije, China, Roemenië, Zuid-Afrika, Mexico, de VS, Israël, Taiwan, Zuid-Korea en Nieuw-Zeeland. Op verzoek van het fonds is aan buitenlandse uitgeverijen extra achtergrondinformatie gevraagd over het aantal (vertaalde) titels:

Tabel 6: Hoeveel titels publiceert uw uitgeverij ongeveer per jaar?

	Minder dan 25	25 tot 100	100 of meer
Aantal gepubliceerde titels per jaar	94	97	62

Tabel 7: Hoeveel vertaalde titels publiceert uw uitgeverij ongeveer per jaar?

	Minder dan 25	25 tot 100	100 of meer
Vertaalde titels per jaar	150	79	24